

BANKŲ APKLAUSOS DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ APŽVALGA 2009 metų balandžio mėnuo

I. Apžvalgos tikslas, sudarymo metodai ir principai

Komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausa dėl skolinimo sąlygų atliekama du kartus per metus norint gauti informacijos apie bankų taikomas paskolų nepalūkanines sąlygas, skolinimosi sąnaudas ir rinkos lūkesčius. Ši apžvalga atlikta 2009 metų balandžio mėnesį, atsakymai gauti iš devynių komercinių bankų ir trijų užsienio bankų filialų (toliau – bankai).

Aukštas pareigas einantys bankų tarnautojai buvo prašomi atsakyti, kaip pasikeitė jų nustatytos skolinimo sąlygos namų ūkiams ir nefinansinėms įmonėms per laikotarpį nuo 2008 metų spalio pabaigos iki 2009 metų balandžio pabaigos¹. Respondentų prašėme, kad, atsakydami į klausimus apie galimą situaciją ateityje, jie įvertintų skolinimo sąlygų pokyčius, galimus per artimiausią pusmetį (2009 m. balandžio mėn.–2009 m. spalio mėn.).

Šioje skolinimo sąlygų apžvalgoje pateikta aukštas pareigas einančių bankų darbuotojų apibendrinta nuomonė ir ji nebūtinai parodo oficialią bankų, taip pat ir Lietuvos banko ar jo tarnautojų poziciją bei vertinimus. Apibendrinant nuomones ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymo variantą pasirinkusių bankų procentą, atskirų bankų atsakymai, kaip ekspertų vertinimai, buvo traktuojami vienodai, nepaisant jų užimamos rinkos dalies.

Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos griežtinamos (didėja paklausa), procento ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos švelninamos (mažėja paklausa), procento skirtumas. Teigiamas procentų skirtumas reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų sąlygas, neigiamas (su minuso ženklu) – kad sušvelnino. Analogiškai procentų skirtumas interpretuojamas apskaičiuojant paklausos pokyčius: teigiamas procentų skirtumas reiškia paklausos padidėjimą.

Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo (paklausa sumažėjo)“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo (paklausa sumažėjo)“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo (paklausa padidėjo)“ – 4; „labai sušvelnėjo (paklausa padidėjo)“ – 5. Vidurkio reikšmė, mažesnė už 3, reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų teikimo sąlygas, didesnė už 3 – kad sušvelnino. Analogiškai vidurkis interpretuojamas apskaičiuojant paklausos pokyčius: reikšmė, mažesnė už 3, reiškia paklausos mažėjimą, didesnė – didėjimą.

Terminas „sugriežtėjo“ reiškia bankų, griežtinusių skolinimo sąlygas, ir bankų, švelninusių skolinimo sąlygas, procentų skirtumą.

¹ Šis laikotarpis apima šešis mėnesius, todėl toliau šioje apžvalgoje jis įvardijamas kaip pusmetis.

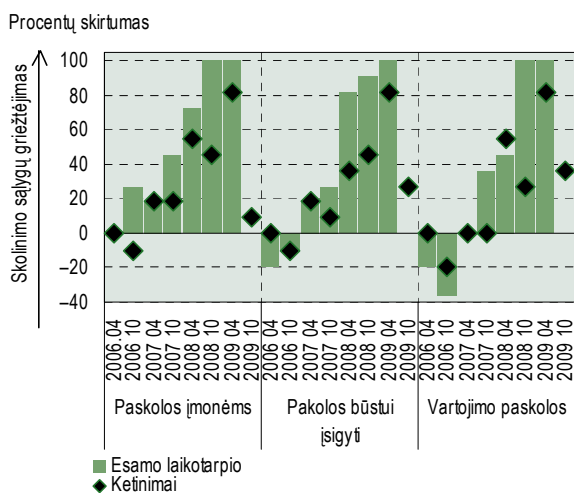

II. Rezultatų apibendrinimas

Apklaustos rezultatai rodo, kad visi apklausti bankai praėjusį pusmetį griežtino visų rūšių paskolų suteikimo standartus. Toks bankų, griežtinusių skolinimo sąlygas, didelis skaičius buvo antrą pusmetį iš eilės. Pagrindinė bankų kreditavimo politikos pokyčių pagrindinė priežastis – pasikeitęs rizikos vertinimas. Tai labiausiai lėmė Lietuvos ir pasaulinės ekonomikos spartus lėtėjimas bei prastėjantys ateities lūkesčiai. Kita vertus, kitaip nei 2008 metų spalio mėnesį, dabar apklausoje dalyvavę bankai per ateinantį pusmetį neplanuoja griežtinti skolinimo sąlygų įmonėms, didžioji dalis bankų taip pat neketina griežtinti ir paskolų būstui įsigyti bei vartojimo kreditų suteikimo sąlygų (1 pav.).

Apklausti aukštas pareigas einantys bankų darbuotojai teigė trečią pusmetį iš eilės pastebėję, kad mažėja įmonių ir namų ūkių skolinimosi paklausa. Skolinimosi poreikio sumažėjimą labiausiai lėmė dėl šalies prastėjančios makroekonominės padėties, mažėjančių pajamų ir augančio nedarbo atidedami įmonių investiciniai planai bei gyventojų nenoras priimti papildomų finansinių įsipareigojimų. Per ateinantį pusmetį bankai tikisi tolesnio skolinimosi paklausos mažėjimo, tačiau ne tokio didelio kaip praėjusį pusmetį (2 pav.).

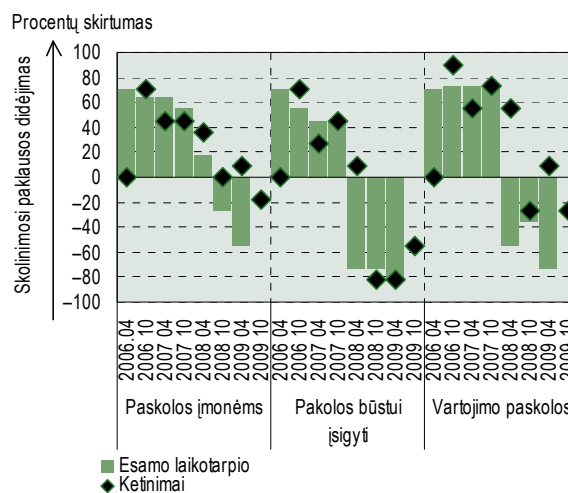
1 pav. Bankų taikomų skolinimo sąlygų pokyčiai

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų ir Lietuvos banko apskaičiavimai.

Pastaba: procentų skirtumas 1 pav. apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas. „Procentų skirtumas“ 2 pav. apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad paklausa „labai padidėjo“ ir „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių, kad paklausa „šiek tiek sumažėjo“ ir „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

2 pav. Skolinimosi paklausos pokyčiai

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų ir Lietuvos banko apskaičiavimai.

1. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

Bendros skolinimo sąlygos. Apklausoje dalyvavę visi bankai teigė, kad per pastarąjį pusmetį sugriežtino įmonėms taikomas bendrąsias skolinimo sąlygas. Visi respondentai teigė sugriežtinę finansavimo sąlygas didelėms įmonėms, o didžioji dauguma (91 %) – smulkioms ir vidutinėms įmonėms. Visi apklausti bankai sugriežtino ilgalaikių ir trumpalaikių paskolų skolinimo sąlygas. Palyginti su ankstesnės apklausos duomenimis,

aptariamą pusmetį bendras skolinimo sąlygas teigė sugriežtinę tiek pat bankų (procentų skirtumas –100 %). Per pastarąjį pusmetį didelėms įmonėms taikomos paskolų skolinimo sąlygos buvo sugriežtintos lygiai taip pat kaip ir ankstesnį pusmetį (procentų skirtumas 100 %), o bankų, griežtinusių skolinimo sąlygas smulkioms ir vidutinėms įmonėms, šiek tiek padaugėjo (procentų skirtumas išaugo nuo 82 iki 91 %). Ilgalaikių paskolų sąlygos taip pat buvo sugriežtintos tiek pat kaip ir ankstesnį pusmetį (procentų skirtumas –100 %), trumpalaikių paskolų sąlygų griežtinimas pakito nežymiai (procentų skirtumas išaugo nuo 91 iki 100 %). Apžvelgiant visų ankstesnių apklausų rezultatus, pastebima bendrų skolinimo sąlygų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, griežtėjimo tendencija, ji ypač išryškėjo per pastaruosius metus. Kita vertus, kitaip nei per ankstesnes apklausas, bankai ateinančių pusmetį neplanuoja toliau labai griežtinti kreditavimo sąlygų (9 pav.).

Pastarąjį pusmetį bankai buvo linkę toliau griežtinti **paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo įmonėms sąlygas**. Apklausoje dalyvavusių bankų dauguma teigė padidinę vidutinių ir rizikingų paskolų bei kredito linijų kainą (procentų skirtumas atitinkamai 100 ir 91 %) ir toliau labai griežtinantys reikalavimus, keliamus užstatui (100 %). Palyginti su ankstesniais laikotarpiais, pastebima kitų paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygų, tokių kaip paskolos dydžio, terminų ar skolininkų papildomų įsipareigojimų, griežtinimo tendencija (11 pav.).

Kaip ir 2008 metų spalio mėnesį, apklausoje dalyvavę bankai pasikeitusį rizikos vertinimą nurodė kaip pagrindinį **veiksni**, lėmusį skolinimo įmonėms sąlygų sugriežtinimą: didžiausią įtaką turėjo pasikeitę bankų lūkesčiai dėl Lietuvos ekonomikos bendros situacijos (100 %), atskirų pramonės šakų ar konkrečių įmonių prastėjančios perspektyvos (100 %) ir padidėjusi užstato rizika (100 %). Tebesančios sudėtingos sąlygos finansavimo ištekliams pritraukti vidaus ir užsienio rinkose bei bankų noras turėti didesnes kapitalo ir likvidumo atsargas taip pat vertė sugriežtinti skolinimo sąlygas. Šį pusmetį, kaip ir ankstesnįjį, bankų konkurencija turėjo įtakos griežtinant skolinimo sąlygas. Finansavimo išlaidų ir bankų balansinių apribojimų įtaka skolinimo sąlygoms šį pusmetį pakito nedaug (10 pav.).

Paskolų paklausa. Bankų vertinimu, įmonių **paskolų ir teisės naudotis kredito linijomis bendra paklausa** per pastarąjį pusmetį toliau mažėjo (procentų skirtumas –55 %). Skolinimosi poreikio mažėjimas pastebimas antrą pusmetį iš eilės. Šios apklausos metu 27 procentai bankų teigė, kad pastarąjį pusmetį paskolų ir kredito linijų paklausa labai sumažėjo, 45 procentai – kad šiek tiek sumažėjo, 27 procentai – kad beveik nepakito. Bankai neišskyrė paskolų ir kredito linijų smulkioms ir vidutinėms bei didelėms įmonėms paklausos pokyčių skirtumo (procentų skirtumas –64 %; vidurkiai atitinkamai 2,1 ir 2,3). Ilgalaikių paskolų paklausa pastarąjį pusmetį sumažėjo labiau nei trumpalaikių (procentų skirtumas atitinkamai –55 ir –36 %; vidurkiai 2,1 ir 2,6). Apibendrinant visų iki šiol atliktų apklausų dėl skolinimo sąlygų rezultatus, galima teigti, kad paskolų paklausa didėjo iki 2007 metų spalio mėnesio – spartaus ekonomikos augimo metu, vėliau skolinimosi paklausos augimas lėtėjo, o nuo 2008 metų spalio mėnesio pastebimas paskolų ir kredito linijų paklausos įmonėms sumažėjimas, atitinkantis šalies makroekonominis pokyčius (12 pav.).

Apklausoje dalyvavę bankai kapitalinių investicijų apimčių mažėjimą įvardijo kaip **veiksni**, labiausiai skatinusį sumažėti įmonių paskolų paklausą. Atsargų ir apyvartinio kapitalo bei skolos restruktūrizacijos poreikį (procentų skirtumas atitinkamai 18 ir 55 %) respondentai įvardijo kaip veiksnius, didinusius skolinimosi paklausą. Alternatyvaus finansavimo panaudojimo galimybių mažėjimas taip pat buvo įmonių paskolų ir kredito linijų

paklausą didinęs veiksnys. Palyginti su praėjusių apklausų rezultatais, pastebimas kapitalinių investicijų finansavimo poreikio didelis sumažėjimas, o skolos restruktūrizavimo poreikis pastebimai didėja (13 pav.).

Lūkesčiai. Paprašyti įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis apklausoje dalyvavusių bankų **skolinimo sąlygos**, 18 procentų respondentų nurodė ketinantys jas šiek tiek sugriežtinti, 73 procentai – nekeisti ir 9 procentai šiek tiek sušvelninti. Kitaip nei praėjusios apklausos metu, kai dauguma bankų per ateinantį pusmetį rengėsi griežtinti įmonių kreditavimo sąlygas, šios apklausos rezultatai rodo pasikeitusius skolinimo sąlygų lūkesčius. Per ateinantį pusmetį bankai planuoja šiek tiek sugriežtinti skolinimo sąlygas didelėms įmonėms (procentų skirtumas 18 %), o skolinimo sąlygas smulkioms ir vidutinėms įmonėms jau planuojama šiek tiek švelninti (procentų skirtumas –9 %). Trumpalaikių ir ilgalaikių paskolų sąlygas ketina sugriežtinti atitinkamai 18 ir 27 procentai bankų. Jie tikisi, kad kitą pusmetį **paskolų įmonėms bendra paklausa šiek tiek sumažės** (procentų skirtumas –18 %; vidurkis 2,8), **tačiau kartu prognozuoja, kad išaugs paskolų smulkioms ir vidutinėms įmonėms bei trumpalaikių paskolų paklausa.**

2. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

Paskolos būstui įsigyti

Skolinimo sąlygos. Šį pusmetį, palyginti su ankstesnių apklausų duomenimis, toliau griežtėjo skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams. Visi apklausoje dalyvavę bankai (100 %) teigė, kad pastarąjį pusmetį sugriežtino paskolų būstui įsigyti suteikimo sąlygas (14 pav.).

Vertindami paskolų suteikimą lemiančius **veiksnius**, bankai nurodė, kad paskolų būstui įsigyti skolinimo sąlygų griežtinimą labiausiai lėmė tai, jog bankai numatė bendros ekonominės padėties ir būsto rinkos perspektyvų didėjančią riziką. Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai bei bankų konkurencija taip pat skatino griežtinti skolinimo sąlygas (15 pav.).

Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams **teikimo sąlygų** pokyčiai rodo, kad bankai nekeitė arba sugriežtino visas skolinimo sąlygas, nė vienas bankas jų nesušvelnino. Visi apklausoje dalyvavę bankai nurodė padidinę vidutinės paskolos maržą, dauguma (91 %) – rizikingos paskolos maržą. Visi bankai sugriežtino reikalavimus, nustatomus užstatui bei paskolos ir užstato vertės santykiui. Dauguma bankų (73 %) teigė sugriežtinę paskolų būstui įsigyti terminų ir kitas ne palūkanų normų sąlygas (16 pav.).

Paskolų paklausa. Apklausoje dalyvavusių bankų vertinimu, **paskolų būstui įsigyti paklausa** trečią pusmetį iš eilės mažėjo. Tai teigė 82 procentai apklaustų bankų (19 pav.). Daugiau kaip pusė (procentų skirtumas –55 %) bankų tikisi, kad paskolų būstui įsigyti paklausa mažės ir per ateinančią pusmetį.

Bankų vertinimu, svarbiausi **veiksniai**, darę poveikį paskolų būstui įsigyti paklausos sumažėjimui, yra: būsto rinkos prastėjančios perspektyvos (procentų skirtumas –100 %; vidurkis 1,4), krintantis vartotojų pasitikėjimas (procentų skirtumas –82 %; vidurkis 1,5) ir išaugusios su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos (procentų skirtumas –100 %; vidurkis 1,6). Namų ūkių santaupų pokyčiai taip pat skatino paskolų būstui įsigyti paklausos mažėjimą (procentų skirtumas –36; vidurkis 2,5) (20 pav.).

Lūkesčiai. Dauguma iš apklausoje dalyvavusių bankų ateinančią pusmetį ketina nekeisti arba sušvelninti paskolų būstui įsigyti skolinimo sąlygas. Griežtinsiantys skolinimo sąlygas nurodė 36 procentai apklausoje dalyvavusių bankų – daugiau kaip du kartus mažiau negu praėjusios apklausos metu. Dauguma bankų mano, kad ateinančią pusmetį paskolų būstui įsigyti paklausa sumažės, tačiau, kitaip nei praėjusios apklausos metu, kai nė vienas bankas neprognozavo paklausos didėjimo, 9 procentai bankų tikisi, kad paklausa šiek tiek išaugs. Pasakytina, kad bankai per ateinančią pusmetį planuoja sugriežtinti paskolų būstui įsigyti sąlygas žymiai mažiau nei per praėjusį pusmetį.

Vartojimo ir kitos paskolos

Skolinimo sąlygos. Vartojimo ir kitoms paskoloms taikomos skolinimo sąlygos šį pusmetį, kaip ir praėjusį, labai sugriežtėjo. Visi apklausoje dalyvavę bankai teigė, kad pastarąjį pusmetį sugriežtino vartojimo ir kitų paskolų suteikimo sąlygas (14 pav.).

Vertindami vartojimo ir kitų paskolų suteikimą lemiančius **veiksnius**, bankai nurodė, kad sąlygų griežtinimą iš esmės lėmė pasikeitęs rizikos vertinimas, t. y. bankai numatė didėjančią bendros ekonominės padėties, kredito gavėjų mokumo ir užstato riziką. Finansavimo išlaidos ir bankų noras turėti gerus balansinius kokybės rodiklius taip pat buvo veiksniai, skatinę griežtinti paskolų suteikimo sąlygas. Konkurenciniai veiksniai turėjo nedidelės įtakos skolinimo sąlygoms griežtinti (17 pav.).

Visos analizuotos vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams **sąlygos** šį pusmetį griežtėjo arba liko nepakitusios (18 pav.). Sąlygų griežtėjimą labiausiai lėmė padidintos vartojimo ir kitų paskolų maržos tiek vidutinėms, tiek rizikingoms paskoloms bei sugriežtėję reikalavimai užstatui.

Paskolų paklausa. Vartojimo ir kitų paskolų **paklausa** pastarąjį pusmetį sumažėjo (procentų skirtumas –73 %; vidurkis 1,7) (19 pav.). Daugiausia įtakos tam turėjo tai, kad mažiau įsigyjama ilgalaikio vartojimo prekių (procentų skirtumas –82 %; vidurkis 1,9), sumažėjo bendras vartotojų pasitikėjimas (procentų skirtumas –82 %; vidurkis 1,6) ir sumenko namų ūkių noras įsigyti vertybinių popierių (procentų skirtumas –45 %; vidurkis 2,4). Alternatyvaus finansavimo naudojimas taip pat skatino paskolų namų ūkiams paklausos mažėjimą (21 pav.).

Lūkesčiai. Atsakydami į klausimą, ar skolinimo sąlygos vartojimo ir kitoms paskoloms bus griežtinamos kitą pusmetį, 45 procentai bankų teigė, kad sąlygos griežtės, 45 procentai – kad išliks nepakitusios ir 9 procentai – kad šiek tiek sušvelnės. Dauguma respondentų prognozuoja, kad per kitą pusmetį vartojimo ir kitų paskolų paklausa sumažės arba beveik nepasikeis (procentų skirtumas –27 %; vidurkis 2,5). Apibendrinant galima pasakyti, kad bankai per ateinantį pusmetį planuoja sugriežtinti vartojimo ir kitų paskolų suteikimo sąlygas kur kas mažiau nei per praėjusį pusmetį, tačiau, kaip ir praėjusį pusmetį, nesitiki paklausos didėjimo.

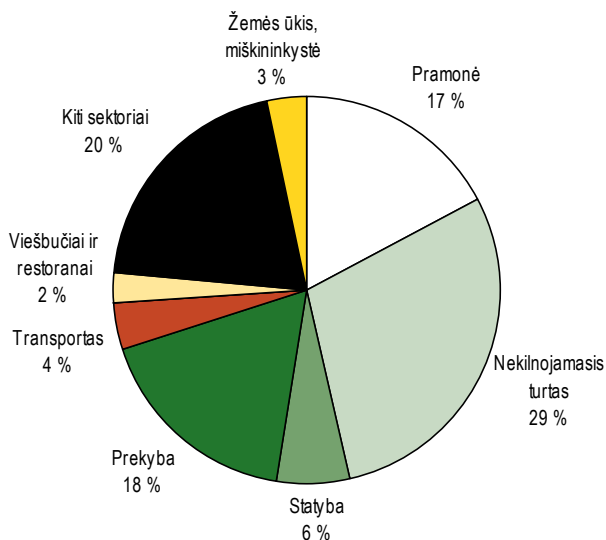
3. KITI KLAUSIMAI

Lietuvos bankas per kiekvieną bankų apklausą dėl skolinimo sąlygų pateikia papildomų klausimų. Šitaip norima gauti išsamesnės informacijos apie bankų taikomas finansavimo sąlygas ir identifikuoti veiksnius, galinčius daryti įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams ateityje. Šio pusmečio apžvalgoje ypač daug dėmesio skirta šalies ekonominės veiklos pagrindinių sektorių ir namų ūkių finansinei būklei analizuoti bei tiems sektoriams suteiktų paskolų kokybei įvertinti. Respondentai taip pat buvo paprašyti įvertinti tarptautinės finansinės krizės poveikį Lietuvos bankų sistemos veiklai.

Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės bei jos dinamikos vertinimas

Apklausoje dalyvavę bankai buvo paprašyti įvertinti šalies ekonomikos pagrindinių sektorių įmonių ir namų ūkių finansinę padėtį bei jos kaitą. Pateikiant šį klausimą, norėta sužinoti, kaip respondentai vertina konkrečių ekonominės veiklos sektorių įmonių ir namų ūkių finansinę būklę bei jos perspektyvą. Apklausiai buvo pasirinkti pramonės, nekilnojamojo turto, statybos, prekybos, transporto, viešbučių ir restoranų, žemės ūkio, miškininkystės sektoriai, kuriems bankų suteiktos paskolos sudaro 80 procentų viso šalies bankų paskolų portfelio (neįskaitant paskolų namų ūkiams) (3 pav.).

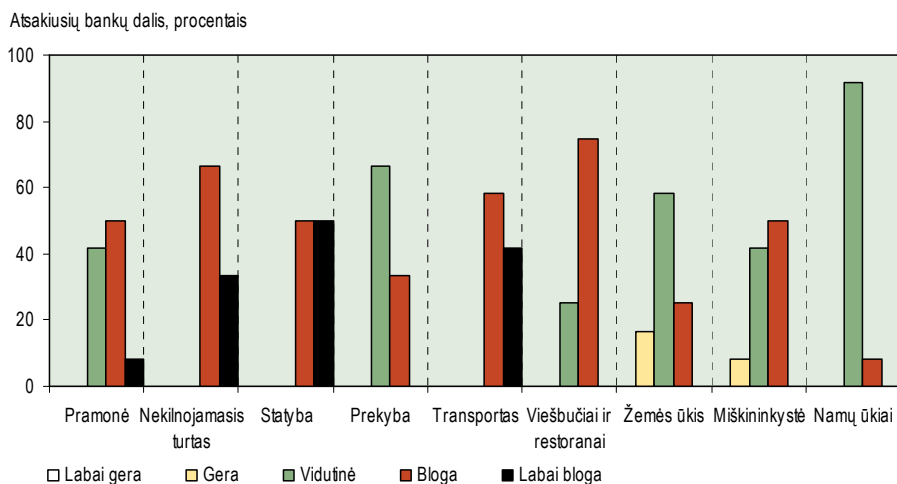
3 pav. Lietuvos bankų paskolų portfelis pagal ekonominės veiklos rūšis (neįskaitant paskolų namų ūkiams)

Finansinė būklė. Apklausoje dalyvavę bankai nurodė, kad šalies ekonomikos pagrindinių sektorių įmonių ir namų ūkių finansinė būklė yra vidutinė arba bloga. Geriausiai iš visų sektorių buvo vertinamas žemės ūkis ir namų ūkiai. Atsargiausiai buvo vertinama statybos sektoriaus padėtis. Panašiai įvertinta nekilnojamojo turto ir transporto verslo šakų finansinė padėtis. Prekybos ir miškininkystės verslo sektorių būklę dauguma bankų nurodė kaip vidutinę (4 pav.). Apibendrinant galima pasakyti, kad įmonių ir namų ūkių finansinė būklė vertinama kaip šiek tiek pablogėjusi per pastarąjį pusmetį, palyginti su ankstesniu.

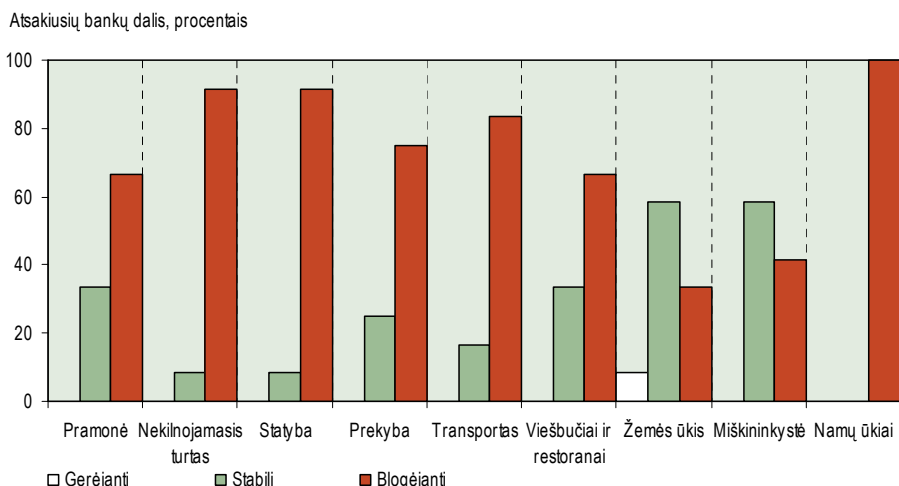
4 pav. Ekonominės veiklos įvairių sektorių įmonių ir namų ūkių finansinės būklės vertinimas

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. balandžio mėn.

Finansinės būklės kaita. Bankai konservatyviai vertina įmonių ir namų ūkių finansinės padėties perspektyvas. Dauguma respondentų neigiamai įvertino nekilnojamojo turto, statybos, transporto, prekybos, pramonės, viešbučių ir restoranų sektorių finansinės būklės perspektyvą. Bankai palankiau vertino žemės ūkio ir miškininkystės sektorius. Didesnė dalis respondentų šių sektorių finansinės būklės kaitą, kaip ir praėjusio apklausos metu, vertino kaip stabilią. Namų ūkių finansinės padėties perspektyvą visi respondentai įvertino kaip blogėjančią (5 pav.).

5 pav. Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės perspektyvos vertinimas

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. balandžio mėn.

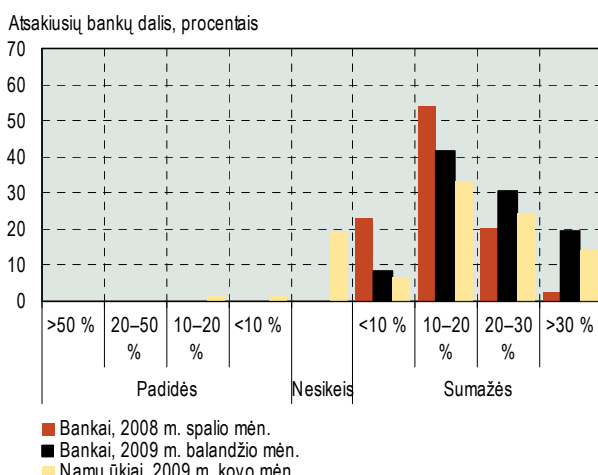
Šalies nekilnojamojo turto rinkos perspektyvos

Nekilnojamojo turto kainos pokyčių lūkesčiai. Visi apklausoje dalyvavę bankai teigė, kad per ateinančius dvylika mėnesių nekilnojamojo turto kaina sumažės. Didžioji dalis respondentų (42 %) nurodė, kad ji vidutiniškai sumažės 10–20 procentų, beveik trečdalis bankų teigė, kad kaina kris 20–30 procentų, penktadalis

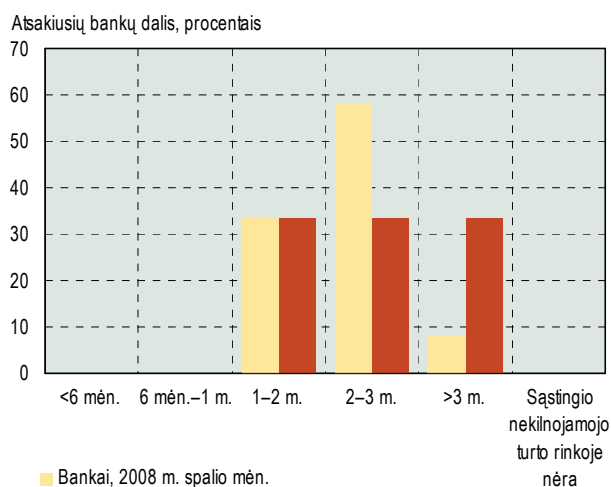
respondentų prognozavo, jog kaina kris daugiau kaip 30 procentų. Likusieji teigė, kad kritimas neturėtų būti didesnis kaip 10 procentų (6 pav.). Palyginti su prieš pusmetį atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų rezultatais, dabar bankai mano, kad nekilnojamojo turto kainos kris sparčiau. Be to, bankai pasidalijo po lygiai prognozuodami, kad sąstingis šalies nekilnojamojo turto rinkoje truks 1–2, 2–3 ir daugiau kaip 3 metus. Palyginti su 2008 metų spalio mėnesio apklausos duomenis, pastebimai padaugėjo respondentų, manančių, kad nekilnojamojo turto rinkos aktyvumas atsigaus tik po 3 metų (7 pav.).

6 pav. Nekilnojamojo turto kainos pokyčių per būsimum 12 mėn. lūkesčiai

Šaltiniai: Lietuvos banko užsakymu atlikta namų ūkių apklausa, Lietuvos banko atlikta bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų.

7 pav. Sąstingio Lietuvos nekilnojamojo turto rinkoje trukmės lūkesčiai

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. balandžio mėn.

Kreditavimo sąlygos

Paskolų suteikimas. Visi atsakymus pateikę bankai nurodė per praėjusį pusmetį labiau griežtinę paskolų teikimo sąlygas nekilnojamojo turto ir statybos sektoriams. Dauguma bankų taip pat teigė atsargiau finansavę transporto įmones, o šiek tiek daugiau kaip pusė bankų – viešbučių ir restoranų verslo sektoriaus įmones. Respondentų didesnioji dalis (55 %) taip pat labiau sugriežtino vartojimo paskolų namų ūkiams teikimą. Kitiems verslo sektoriams bankų dauguma paskolas teikė be papildomų apribojimų.

Paskolų valiutos keitimas. Dauguma apklaustų bankų nurodė netaikantys paskolų valiutos keitimą ribojančios kainodaros ar kitų papildomų sąlygų, apsunkinančių klientų galimybes keisti suteiktos paskolos valiutą. Respondentai taip pat teigė, kad, keičiant paskolos valiutą, kartu iš naujo atliekamas skolininkų rizikos vertinimas, į kurį atsižvelgiant pritaikoma nauja palūkanų marža.

Paskolų būstui įsigyti sąlygų keitimas. Apklausoje dalyvavusių bankų dauguma nurodė pastebintys paskolų būstui įsigyti keičiamų sąlygų keitimo, susijusio su mokėjimo termino atidėjimu ar pratęsimu ir valiutos keitimu, skaičiaus didėjimą.

Bankų paskolų portfelio kokybė

Paskolų kokybė pagal ekonominės veiklos sektorius. Paprašyti įvardyti ekonominės veiklos sektorius, kuriems suteiktų paskolų kokybė buvo blogiausia, dauguma apklausoje dalyvavusių bankų, kaip ir praėjusios apklausos metu, išskyrė nekilnojamojo turto ir statybos verslo sritis. Dalis respondentų taip pat nurodė transporto, gamybos ir prekybos sritis, kurių paskolų kokybę labiausiai neigiamai veikia dabartiniai šalies ir pasauliniai ekonomikos pokyčiai.

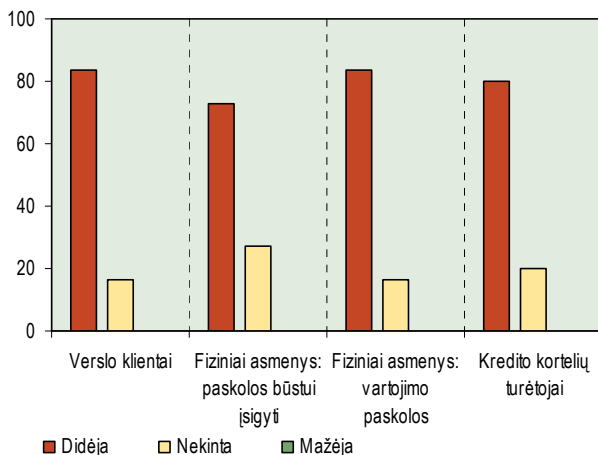
Mokėjimo įsipareigojimų bankams vykdymas. Šios bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų metu, lygiai kaip ir 2008 metų spalio mėnesį, dauguma respondentų teigė pastebintys klientų, vėluojančių atlikti mokėjimus bankams, skaičiaus padidėjimą. Daugiausia bankų nurodė, kad laiku atsiskaityti vėluojančių klientų skaičius didėja tarp verslo klientų ir fizinių asmenų, paėmusių vartojimo paskolų. Truputį mažesnė dalis bankų teigė, kad didėja fizinių asmenų, paėmusių paskolas būstui įsigyti, ir kredito kortelių turėtojų pradelstų paskolų skaičius (8 pav.).

Pusė bankų, pateikusių atsakymus, nurodė pastebintys, kad paskolų būstui įsigyti bendrame portfelyje didėja dalis tų paskolų, kurias apdraudė uždaroji akcinė bendrovė „Būsto paskolų draudimas“. Taip bankai tampa labiau apsaugoti, jeigu kiltų rizika, kad klientai nevykdys mokėjimo įsipareigojimų.

Apklausos duomenimis, per ateinančių pusmetį bankai numato, kad paskolų portfelio kokybės rodikliai išlaikys panašias kitimo tendencijas. Respondentai mano, kad šiuos pokyčius labiausiai lemia: šalies prastėjančios makroekonominės perspektyvos, nekilnojamojo turto rinkos sąstingis ir augantis nedarbas. Atitinkamai reaguodami į paskolų portfelio kokybės blogėjimo prognozes, beveik pusė apklaustų bankų nurodė jau įsteigę arba per ateinančių pusmetį besirengiantys steigti specializuotas bendroves iš nemokių klientų perimtam turtui valdyti. Dar keli respondentai teigė svarstantys galimybę steigti tokias bendroves.

8 pav. Mokėjimus bankui vėluojančių atlikti klientų skaičiaus kaita

Atsakiusių bankų dalis (procentais)

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. balandžio mėn.

Tarptautinės finansinės krizės įtaka šalies bankų sistemai

Pasaulinė finansinė krizė ir su ja susijęs nestabilumas pasaulinėje finansų rinkoje didesnės tiesioginės įtakos Lietuvos bankų sistemai neturėjo. Tačiau, kaip ir praėjusios bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų metu, dauguma respondentų nurodė, kad neramumai pasaulio finansų rinkose netiesiogiai darė įtakos šalies bankų sistemai. Apklausoje dalyvavusių bankų dauguma teigė, kad tarptautinės finansinės krizės didžiausias neigiamas poveikis buvo susijęs su pabrangusiu skolinimusi pritraukiant finansavimą iš išorės šaltinių, tokių kaip tarpbankinė ir kapitalo rinkos. Prastėjančios galimybės pritraukti finansavimą tarptautinėse rinkose skatino bankus skolintis vidaus rinkoje pritraukiant fizinių ir juridinių asmenų indėlius. Per ateinantį pusmetį bankai planuoja toliau aktyviai konkuruoti pritraukdami nefinansinių klientų indėlius. Išaugusi bankų skolinimosi kaina sumažino daugumos bankų pritraukiamų finansinių išteklių ir suteikiamų paskolų kainos vidutinį skirtumą ir kartu mažina bankų gaunamą pelną. Bankai taip pat nurodė, kad pasaulinė finansinė suirutė buvo vienas iš veiksnių, turėjusių didelį poveikį griežtinant rizikos vertinimo ir kartu skolinimo standartus.

III. Atsakymų į pagrindinius klausimus rezultatai

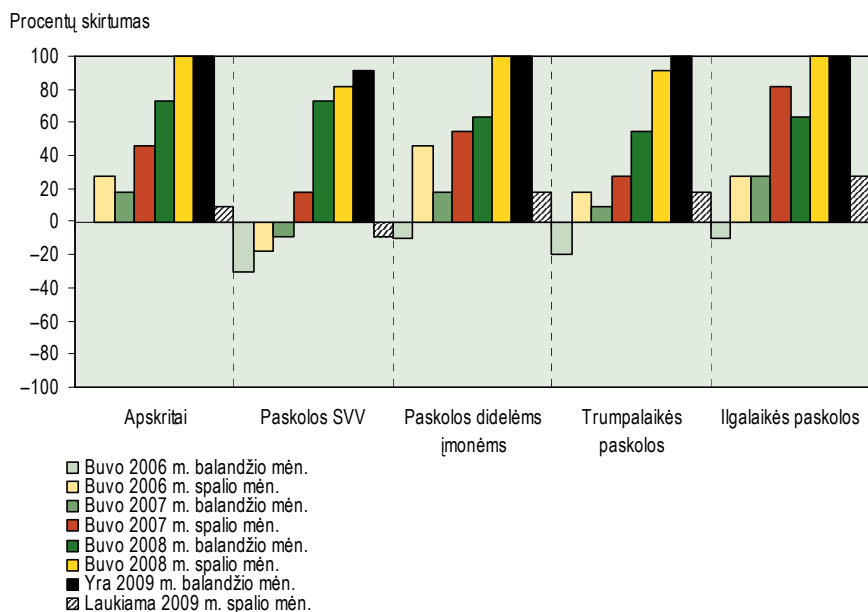
1. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

1. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos paskoloms ir įmonių kredito linijoms?

	Apskritai	Paskolos SVV*	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtėjo	55	27	45	18	55
Šiek tiek sugriežtėjo	45	64	55	82	45
Beveik nepakito	0	9	0	0	0
Šiek tiek sušvelnėjo	0	0	0	0	0
Labai sušvelnėjo	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	100	91	100	100	100
Vidurkis	1,5	1,8	1,5	1,8	1,5

*Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.
 * Paskolos smulkiam ir vidutiniam verslui.*

9 pav. Kredito standartų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, kaita

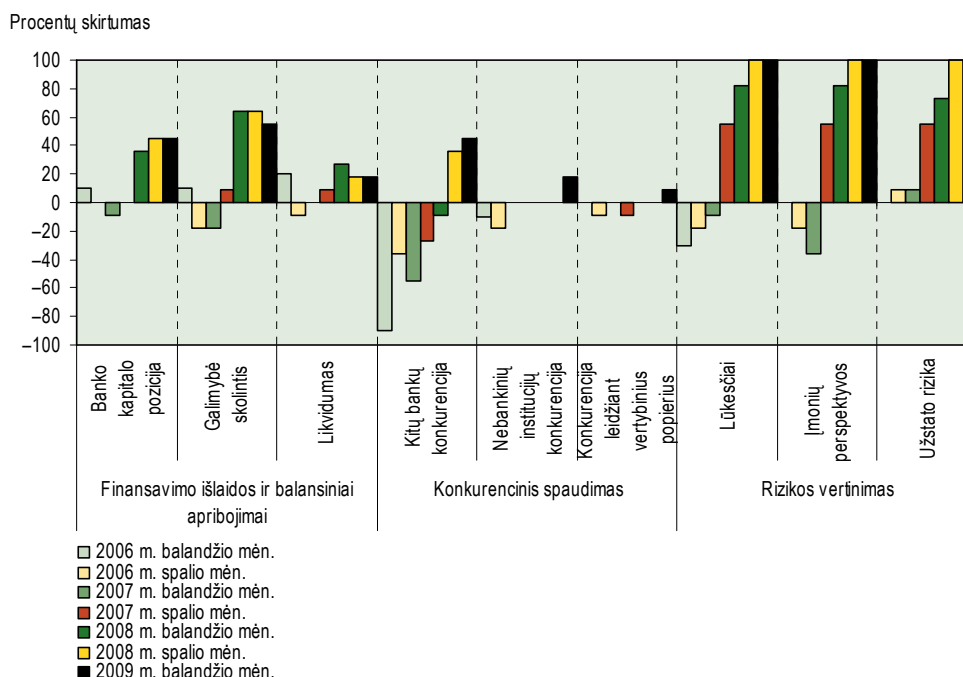

2. Kaip toliau išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas suteikiant paskolas ir teisę naudotis kredito linijomis įmonėms (apskritai, neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai apribojimai								
Išlaidos, susijusios su banko kapitalo pozicija	0	45	36	0	0	9	45	2,4
Banko galimybė skolintis rinkoje (trumpam arba ilgam laikotarpiui)	18	36	36	0	0	0	55	2,2
Banko likvidumo pozicija	18	9	55	9	0	0	18	2,6
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	9	36	45	0	0	9	45	2,4
Nebankinių institucijų konkurencija	0	18	64	0	0	18	18	2,8
Konkurencija, kylanti dėl įmonių galimybių gauti finansavimą leidžiant vertybinius popierius	0	9	55	0	0	36	9	2,9
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su ekonomikos bendra situacija	73	27	0	0	0	0	100	1,3
Pramonės šakos arba konkrečių įmonių perspektyvos įvertinimas	82	18	0	0	0	0	100	1,2
Užstato rizika	55	45	0	0	0	0	100	1,5

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „-“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – turėjo įtakos, kad skolinimo sąlygos išliktų tokios pačios. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

10 pav. Veiksniai, darantys įtakos skolinimo sąlygoms teikiant paskolas ir suteikiant teisę naudotis kredito linijomis įmonėms

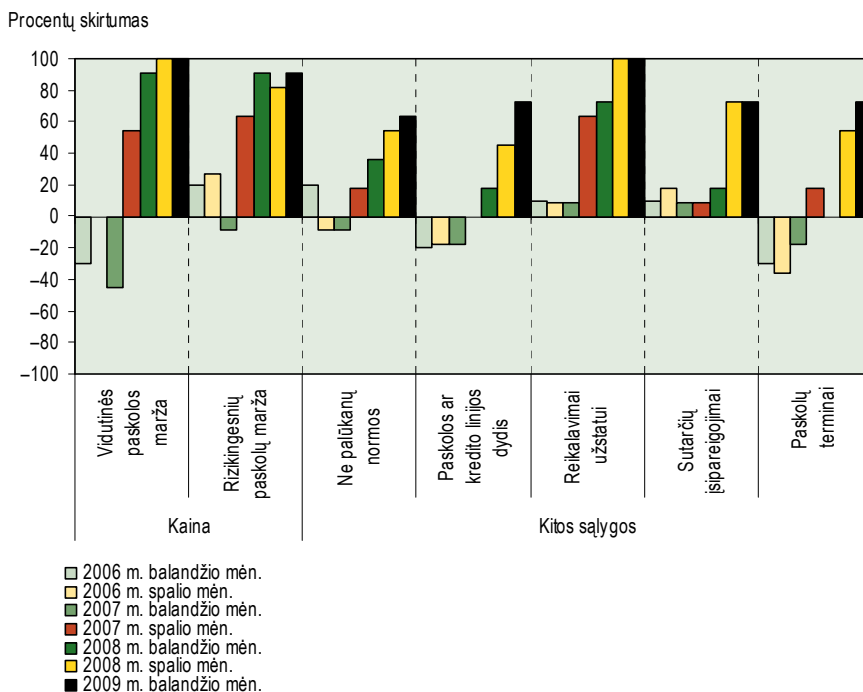

3. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo įmonėms sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža	36	64	0	0	0	0	100	1,6
Banko rizikingesnių paskolų marža	73	18	0	0	0	9	91	1,2
b) Kitos sąlygos								
Ne palūkanų normų pokyčiai	9	55	36	0	0	0	64	2,3
Paskolos arba kredito linijos dydis	18	55	27	0	0	0	73	2,1
Reikalavimai, taikomi užstatui	18	82	0	0	0	0	100	1,8
Paskolų sutarčių įsipareigojimai	18	55	27	0	0	0	73	2,1
Paskolų terminai	27	45	27	0	0	0	73	2,0

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos bei „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

11 pav. Paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo įmonėms sąlygų pokytis

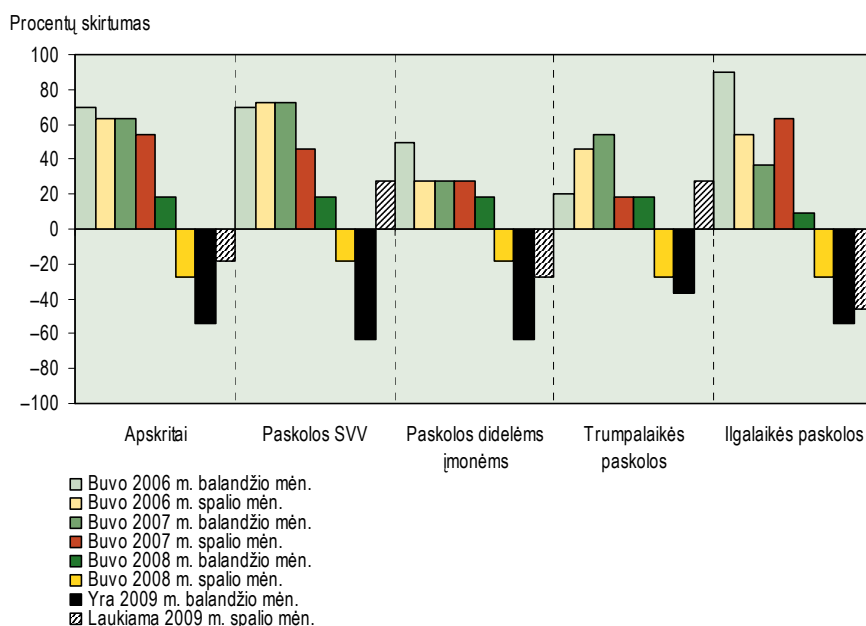

4. Kaip pasikeitė paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis įmonėms paklausa Jūsų banke (nepaisant įprastų sezoninių svyravimų)?

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažėjo	27	27	18	9	36
Šiek tiek sumažėjo	36	36	55	36	27
Beveik nepakito	27	36	18	45	27
Šiek tiek padidėjo	0	0	0	0	9
Labai padidėjo	9	0	9	9	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	-55	-64	-64	-36	-55
Vidurkis	2,3	2,1	2,3	2,6	2,1

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“ ir „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“ ir „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

12 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos pokytis

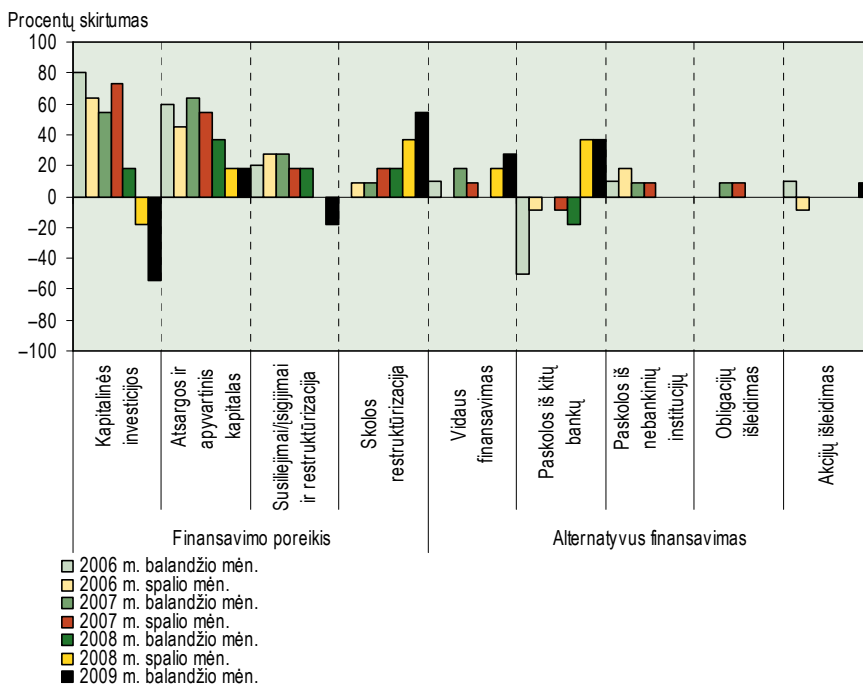

5. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausą (apskritai, neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Kapitalinės investicijos	36	27	27	9	0	0	-55	2,1
Atsargos ir apyvartinis kapitalas	9	18	27	27	18	0	18	3,3
Susiliejimai (įsigijimai) ir restruktūrizacija	9	18	64	9	0	0	-18	2,7
Skolos restruktūrizacija	0	9	18	45	18	9	55	3,8
b) Alternatyvus finansavimo panaudojimas								
Vidaus finansavimas	0	9	55	27	9	0	27	3,4
Paskolos iš kitų bankų	0	0	55	27	9	9	36	3,5
Paskolos iš nebankinių institucijų	0	0	91	0	0	9	0	3,0
Obligacijų išleidimas	0	0	73	0	0	27	0	3,0
Akcijų išleidimas	0	0	73	9	0	18	9	3,1

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) sumos ir „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

13 pav. Paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausos veiksniai

LIETUVOS BANKAS BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ 2009 BALANDIS
Totorių g. 4, Vilnius. Tel. (8 5) 268 0101; faks. (8 5) 212 4423; el. p. Ed@lb.lt; <http://www.lb.lt>

6. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas ir suteikiant teisę naudotis kredito linijomis įmonėms.

	Apskritai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sugriežtės	18	18	27	18	27
Beveik nepakis	73	55	64	82	73
Šiek tiek sušvelnės	9	18	9	0	0
Labai sušvelnės	0	9	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	9	-9	18	18	27
Vidurkis	2,9	3,2	2,8	2,8	2,7

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“ ir „šiek tiek sugriežtės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“ ir „labai sušvelnės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

7. Prašome įvertinti, kaip pakis paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa per kitą pusmetį (išskyrus įprastinius sezoninius svyravimus).

	Apskritai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažės	0	9	0	0	18
Šiek tiek sumažės	27	9	36	18	27
Beveik nepakis	64	36	55	36	55
Šiek tiek padidės	9	45	9	36	0
Labai padidės	0	0	0	9	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	-18	27	-27	27	-45
Vidurkis	2,8	3,2	2,7	3,4	2,4

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“ ir „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“ ir „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

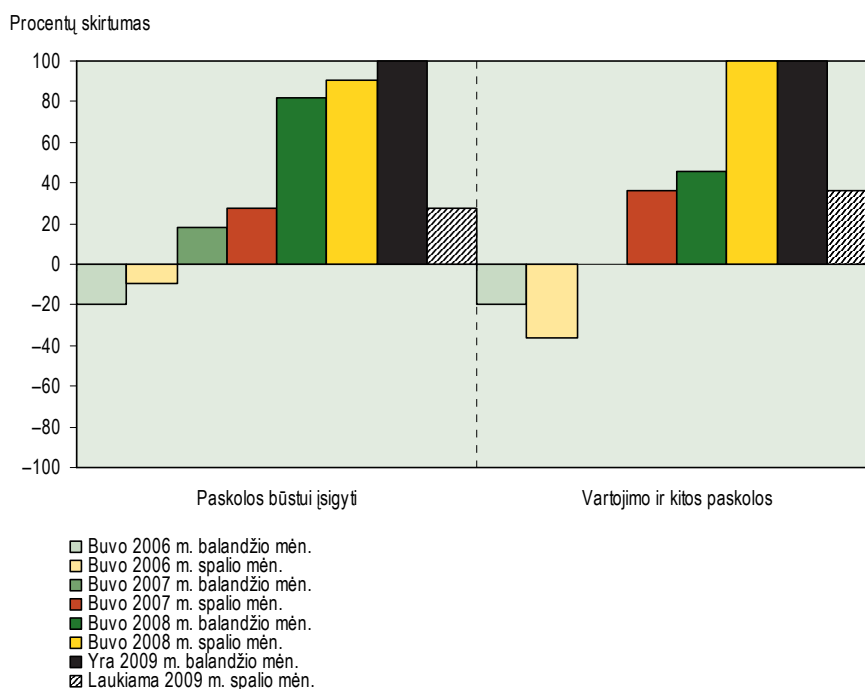
2. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

8. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtėjo	36	64
Šiek tiek sugriežtėjo	64	36
Beveik nepakito	0	0
Šiek tiek sušvelnėjo	0	0
Labai sušvelnėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	100	100
Vidurkis	1,6	1,4

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

14 pav. Skolinimo sąlygų, taikomų teikiant paskolas namų ūkiams, pokytis

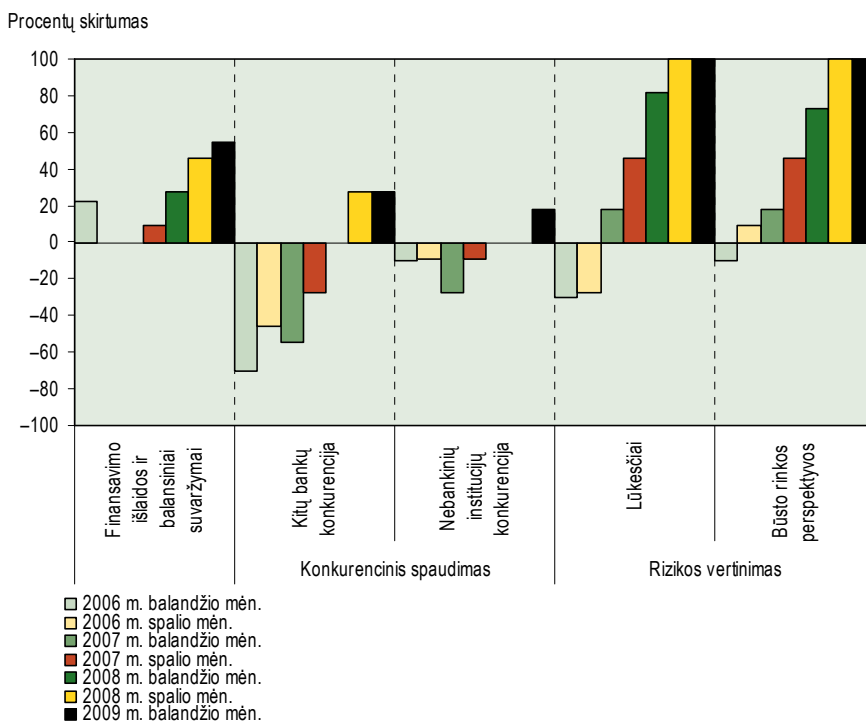

9. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas teikiant paskolas būstui įsigyti namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	9	45	45	0	0	0	55	2,4
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	27	73	0	0	0	27	2,7
Nebankinių institucijų konkurencija	0	18	82	0	0	0	18	2,8
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	64	36	0	0	0	0	100	1,4
Būsto rinkos perspektyvos	64	36	0	0	0	0	100	1,4

Pastaba. Procentų skirtumas apibūdinamas kaip „-“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos ir „+ +“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – prisidėjo prie to, kad skolinimo sąlygos išliktų tokios pačios. Vidurkis apibūdinamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

15 pav. Skolinimo sąlygų, teikiant paskolas būstui įsigyti namų ūkiams, veiksniai

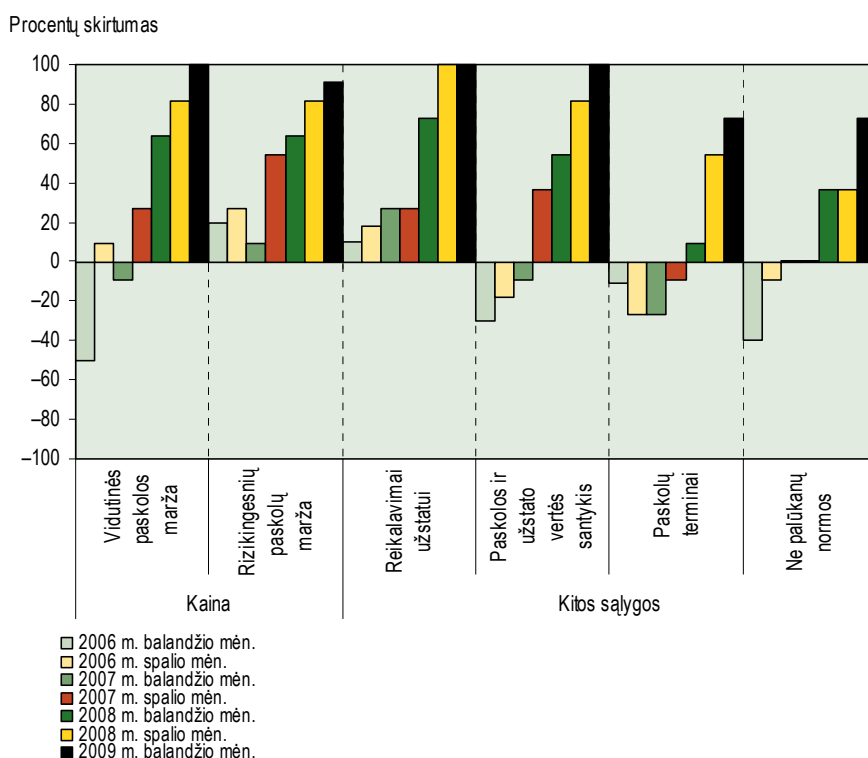

10. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko būsto paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža – sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža – sąlygos sušvelnėjo)	45	55	0	0	0	0	100	1,5
Banko rizikingų paskolų marža	64	27	0	0	0	9	91	1,3
b) Kitos sąlygos								
Reikalavimai, taikomi užstatui	36	64	0	0	0	0	100	1,6
Paskolos ir užstato vertės santykis	27	73	0	0	0	0	100	1,7
Paskolų terminai	9	64	27	0	0	0	73	2,2
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	73	27	0	0	0	73	2,3

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos ir „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakitę“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

16 pav. Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

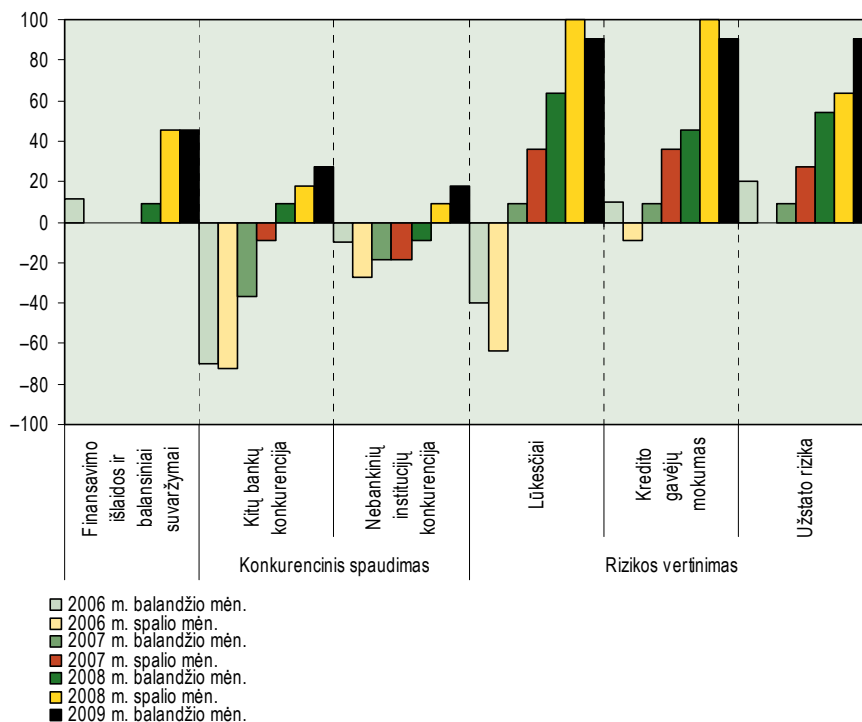
11. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas teikiant vartojimo ir kitokias paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	18	27	55	0	0	0	45	2,4
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	27	73	0	0	0	27	2,7
Nebankinių institucijų konkurencija	0	18	82	0	0	0	18	2,8
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	73	18	9	0	0	0	91	1,4
Kredito gavėjų mokumas	73	18	9	0	0	0	91	1,4
Užstato rizika	55	36	9	0	0	0	91	1,5

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „-“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – prisidėjo prie to, kad skolinimo sąlygos išliktų tokie patys. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

17 pav. Skolinimo sąlygų, taikomų vartojimo ir kitoms namų ūkių paskoloms, veiksniai

Procentų skirtumas

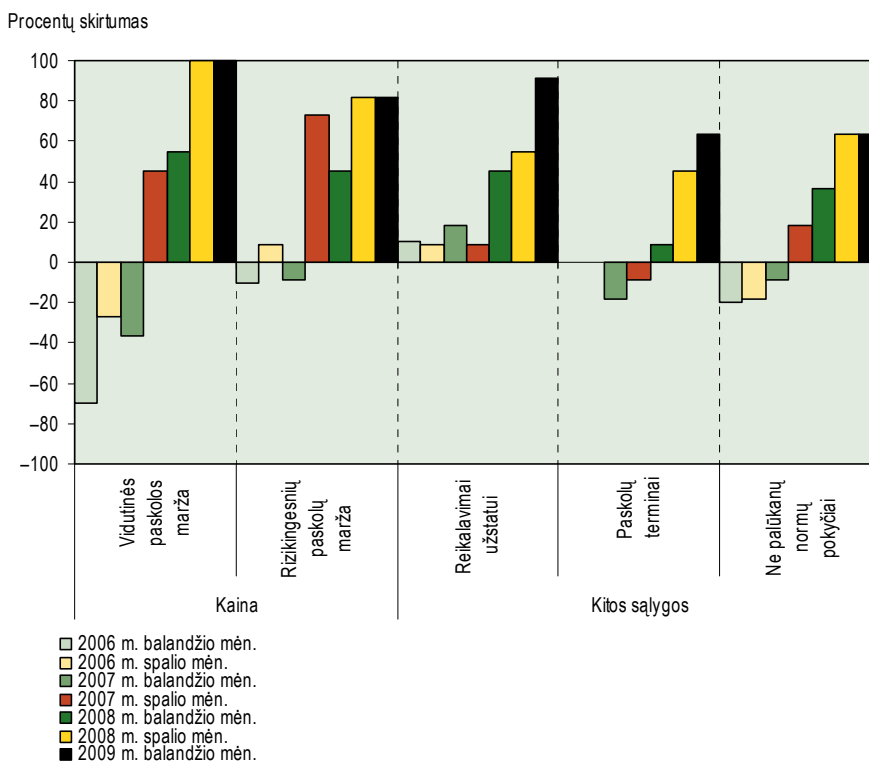

12. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža – sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža – sąlygos sušvelnėjo)	45	55	0	0	0	0	100	1,5
Banko rizikingų paskolų marža	55	27	0	0	0	18	82	1,3
b) Kitos sąlygos								
Reikalavimai, taikomi užstatui	36	55	9	0	0	0	91	1,7
Paskolų terminai	0	64	36	0	0	0	64	2,4
Ne palūkanų normų pokyčiai	9	55	36	0	0	0	64	2,3

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos ir „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakitę“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

18 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

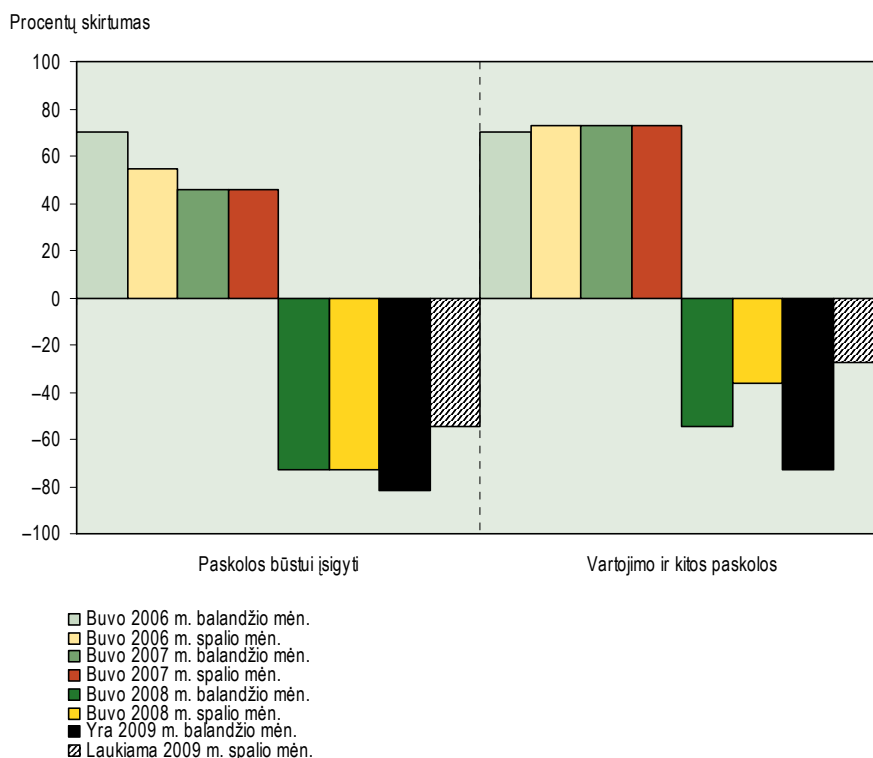

13. Kaip pasikeitė paskolų namų ūkiams paklausa Jūsų banke (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažėjo	73	55
Šiek tiek sumažėjo	9	27
Beveik nepakito	18	9
Šiek tiek padidėjo	0	9
Labai padidėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-82	-73
Vidurkis	1,5	1,7

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams priskiriant šias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

19 pav. Paskolų namų ūkiams paklausos pokytis

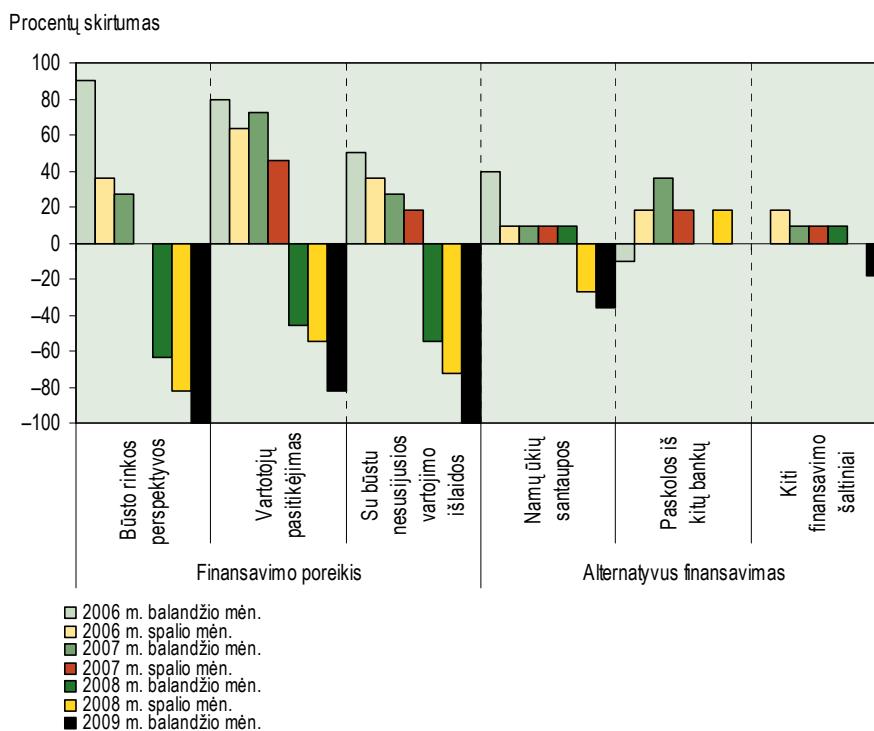

14. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų būstui įsigyti namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Būsto rinkos perspektyvos	64	36	0	0	0	0	-100	1,4
Vartotojų pasitikėjimas	36	45	9	0	0	9	-82	1,5
Su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos	36	64	0	0	0	0	-100	1,6
b) Alternatyvus finansavimo naudojimas								
Namų ūkių santaupos	9	36	45	9	0	0	-36	2,5
Paskolos iš kitų bankų	0	9	82	9	0	0	0	3,0
Kiti finansavimo šaltiniai	9	9	73	0	0	9	-18	2,5

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) sumos ir „-“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „--“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

20 pav. Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams paklausos veiksniai

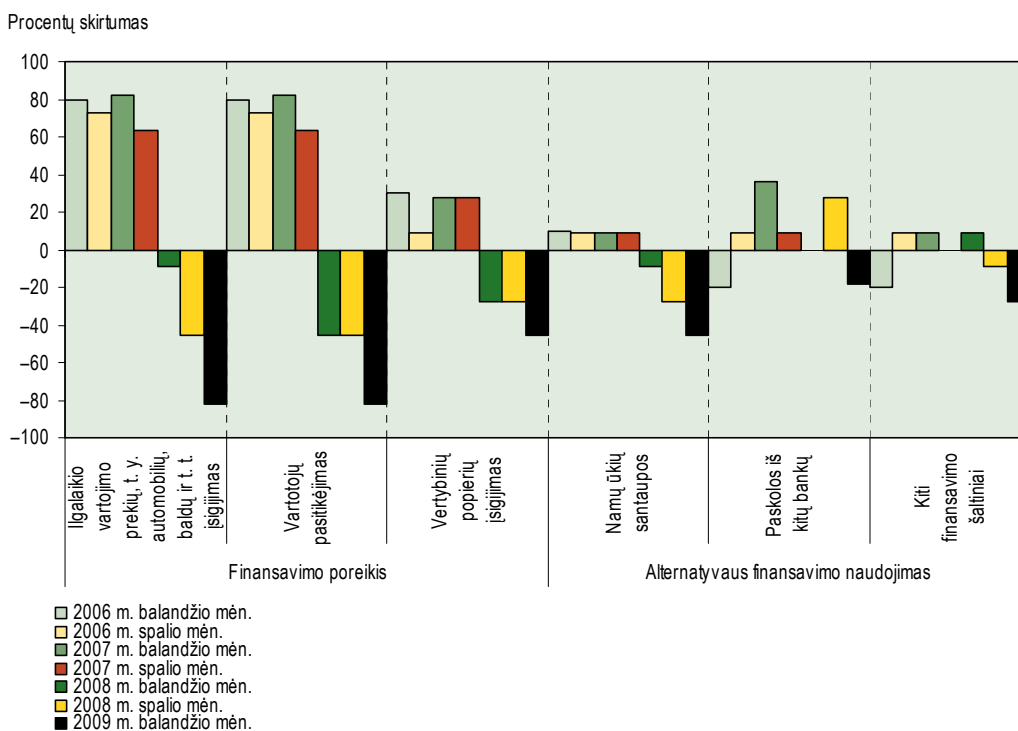

15. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Ilgalaikio vartojimo prekių, t. y. automobilių, baldų ir t. t. įsigijimas	27	55	18	0	0	0	-82	1,9
Vartotojų pasitikėjimas	45	36	9	0	0	9	-82	1,6
Vertybinių popierių įsigijimas	9	45	27	9	0	9	-45	2,4
b) Alternatyvaus finansavimo naudojimas								
Namų ūkių santaupos	9	45	36	9	0	0	-45	2,5
Paskolos iš kitų bankų	9	18	64	9	0	0	-18	2,7
Kiti finansavimo šaltiniai	9	18	64	0	0	9	-27	2,6

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) sumos ir „-“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

21 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

16. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams.

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtės	9	9
Šiek tiek sugriežtės	27	36
Beveik nepakis	55	45
Šiek tiek sušvelnės	9	9
Labai sušvelnės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	27	36
Vidurkis	2,6	2,5

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“ ir „šiek tiek sugriežtės“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“ ir „labai sušvelnės“, procentų sumų skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

17. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa.

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažės	27	18
Šiek tiek sumažės	36	27
Beveik nepakis	27	36
Šiek tiek padidės	9	18
Labai padidės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-55	-27
Vidurkis	2,2	2,5

Pastaba. Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“ ir „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“ ir „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažės“ – 1; „šiek tiek sumažės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek padidės“ – 4; „labai padidės“ – 5.

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Ekonomikos departamento Finansinio stabilumo skyrius. Už apžvalgos parengimą atsakingi asmenys:

Mindaugas Leika
Tel. (8 5) 268 0138
Faks. (8 5) 212 4423

Simonas Krėpšta
Tel. (8 5) 268 0142
Faks. (8 5) 212 4423